

40023 - HAC FARİZASINI YERİNE GETİRMESİ İÇİN FAKİRE ZEKÂT VERMENİN HÜKMÜ

Soru

Hac farîzasını yerine getirmesi için fakire zekât vermek câiz midir?

Detaylı cevap

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de zekât verilmesi gereken yerleri zikrederek şöyle buyurmuştur:

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ
[سورة التوبة الآية: ٦٠] (السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"Zekâtlar, Allah'tan bir farz olmak üzere, sadece fakirlere, düşkünlere, zekât toplayan memurlara, kalpleri İslam'a ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda savaşanlara ve yolda kalmış olanlara âittir (verilir). Allah her şeyi hakkıyla bilendir, hikmet sahibidir." [1]

Âyette geçen (وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ) "fî sebîlillah"tan kasıt; Allah yolunda cihad olduğu konusunda İslâm âlimleri ittifak etmişlerdir. Sonra cihadın, haccı kapsayıp-kapsamadığı konusunda görüş ayrılığına varmışlardır.

Âlimlerin çoğunluğu, âyette geçen (وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ) "fî sebîlillah"ın sadece cihadı kapsadığı, haccı ise kapsamadığı görüşüne varmışlardır.

İmam Ahmed ise, âyette geçen (وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ) "fî sebîlillah"ın haccı da kapsadığı görüşüne varmış ve şu hadisi delil göstermiştir:

Ümmü Me'kal'den -Allah ondan râzı olsun- riâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ عَلَيَّ حَجَّةً، وَإِنَّ لِأَبِي مَعْقَلٍ بَكْرًا، قَالَ أَبُو مَعْقَلٍ: صَدَقْتَ جَعَلْتُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَعْطَاهَا فَلْتَحَجَّ عَلَيْهِ، فَإِنَّهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. فَأَعْطَاهَا الْبَكْرَ، فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنِّي

امْرَأَةٌ قَدْ كَبِرَتْ وَسَقِمَتْ، فَهَلْ مِنْ عَمَلٍ يُجْزِي عَنِّي مِنْ حَجَّتِي؟ قَالَ: عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تُجْزِي حَجَّةً. [رواه أبو داود وصححه الألباني]

"Ey Allah'ın elçisi! Ben seninle hac yapmak istiyordum ve Ebu Me'kal'in de genç bir devesi var. Ebu Me'kal şöyle dedi: Eşim Ümmü Me'kal doğru söyledi. Ben onu (genç deveyi) Allah yolunda kullanılması için hibe ettim. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: Deveyi, Ümmü Me'kal'e ver ki onun üzerinde haccetsin. Çünkü hac, Allah yolunda cihaddır. Ardından Ebu Me'kal genç deveyi ona verdi. Ümmü Me'kal: Ey Allah'ın elçisi! Ben yaşlıyım ve şimdi hasta bir kadınıym. (hac yapabilecek miyim bilemiyorum). Seninle yapacağım haccımın yerine geçebilecek başka bir amel var mı? diye sordu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: Ramazan'da yapacağın umre, benimle yapacağın haccın yerine geçer, buyurdu." [2]

Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- sâbit olduğuna göre, o şöyle demiştir:

"Şüphesiz ki hac, Allah yolunda cihaddır." [3]

Şeyhul-İslâm İbn-i Teymiyye de -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Fakir olduğundan dolayı Hacetu'l-İslâm'ı (farz haccı) yapmayan kimseye zekâttan verilir." [4]

İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesinin yayınladığı fetvâlarda şöyle denilmiştir:

"Hac farızasını yerine getirmek üzere fakir müslümanlara yol ve hac masraflarını karşılamaları için zekâttan vermek câizdir. Çünkü onlar da âyetteki zekât verilmesi gereken yerlerden olan "fî sebîlillah" sınıfına dâhildirler." [5]

Yine de en iyisini Allah Teâlâ bilir.

الحاشية السفلية

الحاشية السفلية

↑1 Tevbe Sûresi: 60

↑2 Ebu Dâvûd, hadis no: 1988, Elbânî de "hadis sahihtir", demiştir.

↑3 Hâfız İbn-i Hacer şöyle demiştir: Ebu Ubeyd sahih bir senedle rivâyet etmiştir. Bknz: el-Muğnî, cilt: 9, sayfa: 328, Mecmûu'l-Fetâvâ, cilt:6, sayfa: 212

↑4 İbn-i Teymiyye, 'el-İhtiyârât', sayfa: 105

↑5 İlmî Araştırmalar ve Dâimî Fetvâ Komitesi Fetvâları, cilt: 10, sayfa: 38